

T.B.M.M.
BARİŞ ve DEMOKRASİ PARTİSİ
Grup Başkanlığı
Sayı: 2068
Tarih: 15.10.2010

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

3376 sayılı Anayasa Değişikliklerinin Halkoyuna Sunulması Hakkında Kanun ile 2839 sayılı Milletvekili Seçimi Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifim ve gerekçesi ilişikte sunulmuştur. Gereğini saygılarımla arz ederim.

N. Karabaş

Mehmet Nezir KARABAŞ
Bitlis Milletvekili

T.B.M.M. BAŞKANLIĞI				
Tali Komisyon				
Esas Komisyon		Anayasa		
Tarih: 01 Kasım 2010		F. No: 2/772		
Md.Y.	Müdür	D.Bşk.	G.Sek.Y.	Gen.Sek.
<i>16</i>	<i>OK</i>	<i>OK</i>	<i>OK</i>	<i>K</i>
BAŞKAN		<i>OK</i>		

GENEL GEREKÇE

2839 sayılı Milletvekili Seçimi Kanununun 3270, 3757 ve 4125 sayılı Yasalarla değişik 63'üncü maddesi ile 3376 sayılı Anayasa Değişikliklerinin Halkoyuna Sunulması Hakkında Kanunun 6'ncı maddesinin ikinci fıkrası, geçerli mazereti olmadan seçimlerde oy kullanmayan seçmenlerin para cezası ile cezalandırmasını hüküm altına almıştır. Yasal mevzuatımızda yer alan bu hükümlerin fiili olarak uygulanmasında karşılaşılan zorlukların yanında, demokrasi, insan hakkı ve seçimlerin serbest olarak yapılması ilkesine aykırılık teşkil ettiği açıkça ortadadır. Anayasamızın 1'inci maddesinde devletin bir Cumhuriyet olduğu, 2'nci maddesinde, "insan haklarına saygılı, demokratik, laik ve sosyal bir hukuk devleti olduğu, 67'nci maddesinde ise vatandaşların seçimlere katılma haklarının yanı sıra seçimlerin ve halkoylamasının serbest olduğuna yer verilmiştir. Anayasamızda vurgusu yapılmış olan, cumhuriyet, demokrasi, insan hakları, hukuk ve seçimlerin serbestliği gibi kavramların birlikte ele alınması durumunda seçimlerde oy kullanmayan seçmenlerin para cezası ile cezalandırmasını kabul edilemezliği ortaya çıkacaktır.

Temelini demokrasi ve hukukun oluşturduğu yönetim şekli olan cumhuriyette halk iradesi üzerinde hiçbir irade yoktur. Cumhuriyet halkın kendi kendini yönettiği ve egemenliğin tamamının halkın kendisinde olduğu bir yönetim biçimidir. Bu nedenle devletin tüm kademelerinde görev yapan kişiler, mevki ve kariyerleri ne olursa olsun o görevlerinde kendi halkını, insanını temsil eder ve görev yapar. Cumhuriyet yönetiminde keyfiyet ile veraseti kabullenmeyen halk, kendisini yönetecek kişi ve organları seçme hakkına sahiptir. Demokrasinin devreye girdiği nokta ise tam da burasıdır. Demokrasi ise devlet organizasyonu ile devlet politikasının şekillendirilmesinde, tüm vatandaşların özgür ve eşit haklara sahip olduğu bir yönetim biçimidir.

Vatandaşlar, demokratik devletlerde kendi adına karar vermesi için temsilcilerini seçerek sahibi olduğu egemenlik hakkını kendi adına kullanılması için temsilcilerine emanet eder. Seçtiği temsilciler merkezde veya yerel birimlerde, milletvekilliği, belediye başkanlığı, belediye meclis üyeliği gibi pozisyonlarda temsil görevini yerine getirir. Bu temsiliyet demokratik şekilde işleyen, serbest, eşit ve adil seçimler sonucunda halk tarafından belirlenir. Demokratik devletlerde temsilcilerini seçme hakkı yalnızca halkın bileşeni olan özgür ve eşit vatandaşların, yani insanındır. Dolayısıyla da insanın seçme hakkı, evrensel olarak kabul edilmiş diğer hakları gibi insan olması sebebi ile doğuştan kazandığı ve devredilmez bir hakkıdır. Evrensel kabul görmüş insan haklarının, hak sahibi insan tarafından kullanılması veya kullanılmaması yönünde hiçbir şekilde baskı uygulanamaz.

Hak kelimesi ister günlük dilde ister hukuki bir kavram olarak ele alındığında, borç veya yükümlülük değil daha çok menfaate dayalı bir yetkiyi ifade etmektedir. Hak sahibi bu yetkisini kullandığı zaman yani hak ettiği bir talepte bulunduğunda karşı taraf için bir yükümlülük, bir ödev ortaya çıkarmaktadır. Hak denen yetkinin kullanımı ise insanda hak bilincinin gelişip güçlenmesi ölçüsünde anlam ve önem kazanır. Hak bilinci, bireyin kişisel çabalarının yanı sıra hukuk tarafından hak sahibinin korunması ölçüsünde gelişip güçlenmektedir. Bu nedenle demokratik devlette hak bilincinin gelişmesi bir yönüyle de hukuk düzenine dayandığını söylemek yanlış olmayacaktır. Demokratik devlette hukuk düzeni, hakkın korunmasını güvence altına alan hükümleri içerir ancak hakkın kullanımı konusunda baskıcı ve zorlayıcı hükümler içermez. Bu konuda verilen en klasik örnek olan evlilik, insanın medeni haklardan birisidir. Ancak bekâr olan birinin bu hakkından dolayı evlenmeye zorlanamayacağı gayet açıktır. Bu örnekten de anlaşılacağı üzere, insanın hakkını kullanması kavramı aynı zamanda bu hakkını istediği zaman kullanmayı içerdiği gibi bu hakkını kullanmamayı da içermektedir.

Anayasamızda da vurgulanmış olan, cumhuriyet, demokrasi, insan hakları ve hukuk kavramlarının birbirleri ile olan ilişki ve sıkı bağın irdelenmeye çalışıldığı yukarıdaki açıklamalar ışığında, seçimlerde oy kullanmayan seçmenlerin para cezası ile cezalandırılması hükümlerini yeniden değerlendirmek gerekmektedir. Anayasa'nın 13'üncü maddesinde, "Temel hak ve hürriyetler, özlerine dokunulmaksızın yalnızca Anayasanın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlanabilir" hükmü yer almaktadır. Bu istisna dışında kişinin temel hak ve özgürlüklerini Anayasal sınırlar içinde kalmak koşuluyla kullanması hiçbir şekilde kısıtlanamaz. Ayrıca 67'inci maddesinde, "Seçimler ve halkoylaması serbest, eşit, gizli, tek dereceli, genel oy, açık sayım ve döküm esaslarına göre, yargı yönetim ve denetimi altında yapılır" hükmü yer almaktadır. 2839 sayılı Kanununun 63 üncü maddesi ile 3376 sayılı Kanunun 6'ıncı maddesinin ikinci fıkrasındaki hükümler, Anayasamızda açıkça ifade edilen, "seçimler ve halkoylamasının serbest şekilde yapılması" ilkesi ile "insan haklarına saygılı, demokratik, laik ve sosyal bir hukuk devlet" ilkesine aykırıdır. Objektif uygulanabilirliği olmayan ve seçimlere katılımın arttırılmasına yönelik yapılan bu düzenlemeler Anayasaya ve çağcıl hukuk normlarına ters düşmektedir. Seçimlere katılım düşüklüğü yaşanan ABD ve bazı Avrupa ülkelerinde, oy vermeyi zorlamak amacıyla bu türden ceza uygulaması yoktur. Hiçbir demokratik ülkede olmayan bu düzenlemelerin ivedilikle yasal mevzuatımızdan çıkarılması yerinde olacaktır.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1- 23.5.1987 tarihli ve 3376 sayılı Anayasa Değişikliklerinin Halkoyuna Sunulması Hakkında Kanunun 6'ncı maddesinin ikinci fıkrasında, Anayasa değişikliklerinin halkoyuna sunulmasında mazeretsiz olarak seçimlere katılmayan seçmenin para cezası ile cezalandırılması hükmünü düzenlemektedir. Anayasanın 67'nci maddesinde yer alan "Seçimler ve halkoylamasının serbest şekilde yapılması" ilkesine aykırıdır. Fıkranın kaldırılmasıyla "evet" veya "hayır" seçeneğine sıkıştırılmak istenen seçmenin, bu iki seçenek dışında düşünce, irade veya duruş beyan edebilmesinin yolu açılarak, temel hak ve özgürlüklerinin genişletilmesi hedeflenmiştir.

Madde 2- 10.6.1983 tarihli ve 2839 sayılı Milletvekili Seçimi Kanununun 3270, 3757 ve 4125 sayılı Yasalarla değişik 63 üncü maddesinde, Milletvekilliği genel ve ara seçimlerinde, meşru mazeretleri olmaksızın oylamaya katılmayan seçmeni para cezası ile cezalandırmaktadır. Anayasamızda açıkça ifade edilen, "seçimler ve halkoylamasının serbest şekilde yapılması" ilkesi ile "insan haklarına saygılı, demokratik, laik ve sosyal bir hukuk devlet" ilkesine aykırıdır. Oylamaya katılmak görev değil bir insan hakkıdır. Seçme hakkının seçme görevine dönüştürüldüğü bu düzenlemenin yasal mevzuatımızdan çıkarılması ve demokrasimizin zenginleştirilmesi hedeflenmiştir.

Madde 3- Kanun değişikliğinin bir an önce yürürlüğe girmesi ve mağduriyetin önlenmesi hedeflenmektedir.

Madde 4- Yürütme maddesidir.

ASLI GİBİDİR

Habip KOCAMAN
Kanunlar ve Kararlar
Müdürü

**3376 SAYILI ANAYASA DEĞİŞİKLİKLERİNİN HALKOYUNA
SUNULMASI HAKKINDA KANUN İLE 2839 SAYILI MİLLETVEKİLİ
SEÇİMİ KANUNUNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN
TEKLİFİ**

Madde 1- 23.5.1987 tarihli ve 3376 sayılı Anayasa Değişikliklerinin Halkoyuna Sunulması Hakkında Kanunun 6'ncı maddesinin ikinci fıkrası yürürlükten kaldırılmıştır.

Madde 2- 10.6.1983 tarihli ve 2839 sayılı Milletvekili Seçimi Kanununun 3270, 3757 ve 4125 sayılı Yasalarla değişik 63 üncü maddesi yürürlükten kaldırılmıştır.

Madde 3- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Madde 4- Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.